

**Instytut
Studiów
Strategicznych**

INSTYTUT STUDIÓW STRATEGICZNYCH
FUNDACJA
31-027 Kraków, ul. Mikołajska 4 Ip.
tel./fax (12) 421-62-50

12 MAJ 2016

Potwierdzam za zgodność z oryginałem

Fundacja Instytut Studiów Strategicznych

strony od 1 - do 38

Prezes Zarządu

Anna Szymańska-Klich

FUNDACJA
INSTYTUT STUDIÓW STRATEGICZNYCH

Paweł Rey
Członek Zarządu

Sprawozdanie z działalności Fundacji Instytut Studiów Strategicznych za rok 2015

Prezes Zarządu

Anna Szymańska-Klich

FUNDACJA
INSTYTUT STUDIÓW STRATEGICZNYCH

Paweł Rey
Członek Zarządu

dr Piotr Bula
Członek Zarządu
Instytut Studiów Strategicznych

FUNDACJA
INSTYTUT STUDIÓW STRATEGICZNYCH

Prof. dr hab. Grażyna Skąpska
Członek Zarządu

FUNDACJA
INSTYTUT STUDIÓW STRATEGICZNYCH
Prof. dr hab. Zdzisław Mach
Członek Zarządu

dr hab. prof UJ Artur Gruszczyk

Członek Zarządu
Instytut Studiów Strategicznych

FUNDACJA
INSTYTUT STUDIÓW STRATEGICZNYCH

Andrzej Zdebski
Członek Zarządu

FUNDACJA
INSTYTUT STUDIÓW STRATEGICZNYCH

Antoni Polocki
Członek Zarządu

Rafał Sonik

Członek Zarządu

Instytut Studiów Strategicznych

W 2015 roku Fundacja Instytut Studiów Strategicznych prowadziła cztery programy, z których każdy zorientowany był na inną sferę problemową.

- Nowy Kształt Bezpieczeństwa Euroatlantyckiego
- INDEX Pamięci Polaków Zamordowanych przez Hitlerowców za Pomoc Żydom
- Instytut dla Organizacji Pozarządowych i Społeczeństwa Obywatelskiego
- Projekt „ Nie wystarczy być kobietą...”

Program Nowy Kształt Bezpieczeństwa Euroatlantyckiego

XXIII Międzynarodowa Krakowska Konferencja Bezpieczeństwa „NATO-Rosja”

Termin realizacji: 22 maja 2015r.

Miejsce realizacji: Międzynarodowe Centrum Kultury, Kraków

Organizator: Fundacja Instytut Studiów Strategicznych

Współorganizatorzy: Kwatera Główna NATO, Fundacja im. Konrada Adenauera w Polsce, oraz Polski Instytut Spraw Międzynarodowych

Partnerzy: Bumar, Huta Stalowa Wola

22 maja 2015 odbyła się **XXIII Międzynarodowa Krakowska Konferencja Bezpieczeństwa „NATO-Rosja”**. Spotkanie zostało zorganizowane przez Instytut Studiów Strategicznych we współpracy z Kwaterą Główną NATO, Fundacją Konrada Adenauera w Polsce oraz Polskim Instytutem Spraw Międzynarodowych.

Problematyka konferencji dotyczyła aktualnych relacji między Zachodem a Federacją Rosyjską oraz możliwości natowskiego potencjału odstraszania. Spotkanie zostało podzielone na dwie sesje tematyczne, podczas których debatowano nad strategicznymi działaniami NATO oraz zagrożeniami wynikającymi z bieżącej sytuacji geo-politycznej we wschodniej części Europy.

Kluczowe pytanie pierwszego panelu konferencji brzmiało: czy grozi nam nowa zimna wojna w relacjach Zachód - Rosja? Gośćmi sesji byli: James Appathurai - zastępca Sekretarza Generalnego NATO ds. politycznych i polityki bezpieczeństwa oraz specjalny przedstawiciel Sekretarza Generalnego NATO ds. Kaukazu i Azji Środkowej, Elmar Brok - przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych Parlamentu Europejskiego, Adam Daniel Rotfeld - były Minister Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej, Robin Barnett - ambasador Zjednoczonego

Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w Polsce oraz Bogdan Klich - senator i były Minister Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej. Nad przebiegiem panelu oraz wieńczącej go dyskusji czuwał dr hab. Artur Gruszcak z Instytutu Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Jagiellońskiego, członek zarządu ISS.

W drugiej części spotkania uczestnicy skupili się na kwestiach związanych z natowskim potencjałem odstraszania. Zaproszeni do rozmowy goście oraz zebrani słuchacze, wspólnie zastanawiali się czy w obecnej sytuacji potencjał ten jest wystarczającą gwarancją bezpieczeństwa dla państw Sojuszu. W dyskusji udział wzięli: Sten Tolgfors - były Minister Obrony Szwecji, Rob de Wijk - dyrektor Centrum Studiów Strategicznych w Hadze, Michal Koran - wicedyrektor Instytutu Stosunków Międzynarodowych w Pradze, Guna Šnore - koordynator programu Public Diplomacy Division (NATO), gen. Mieczysław Bieniek - były wiceszef w Sojuszniczym Dowództwie Transformacyjnym NATO w Norfolk, a także Wojciech Lorenz - analityk ds. bezpieczeństwa międzynarodowego w Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych. Moderatorem drugiej sesji został Michał Kobosko - szef Biura Atlantic Council w Warszawie oraz dyrektor projektu Wrocław Global Forum.

Majowa konferencja bezpieczeństwa spotkała się z ogromnym zainteresowaniem polskiego środowiska akademickiego i dyplomatycznego. Wśród słuchaczy znaleźli się także przedstawiciele placówek konsularnych, politycy oraz wojskowi. Wydarzenie spotkało się z równie szerokim zainteresowaniem regionalnych oraz ogólnopolskich mediów. Dzięki temu konferencja i jej efekty dotarły do beneficjentów przedsięwzięcia, wzmacniając poziom wiedzy i świadomości społecznej na temat międzynarodowej, kolektywnej polityki bezpieczeństwa.

Warto podkreślić, że słuchacze konferencji otrzymali ankiety ewaluacyjne, dotyczące merytoryki oraz organizacji wydarzenia. Dzięki pozyskaniu materiału badawczego w postaci opinii oraz ocen uczestników konferencji, możliwe będzie wypracowanie rekomendacji, które pomogą ulepszyć kolejne tego typu projekty.

Program INDEX Pamięci Polaków Zamordowanych i Represjonowanych przez Hitlerowców za Pomoc Żydom

Program INDEX służy ustaleniu nazwisk i biografii Polaków oraz obywateli polskich innych narodowości (np. ukraińskiej, białoruskiej, litewskiej, ormiańskiej, niemieckiej), którzy na skutek działań nazistów ponieśli śmierć lub spotkali się z inną formą represji za pomoc udzielaną Żydom podczas II wojny światowej.

INDEX 2013 - 2015

**Pamięci Polaków zamordowanych i represjonowanych
za pomoc Żydom podczas II wojny światowej.**

Termin realizacji: 1.09.2013 do 31.12.2014

Partnerzy: Instytut Pamięci Narodowej, Fundacja PZU

Głównym celem zadania było pozyskanie nowych danych w Polsce i za granicą (w archiwach, bibliotekach i innych instytucjach) dotyczących obywateli państwa polskiego poddanych represjom ze strony okupanta niemieckiego w latach 1939-1945 za pomoc ludności żydowskiej. Pozwoliło to poszerzyć naszą wiedzę na ten temat, a także na temat przebiegu okupacji niemieckiej i stosunków polsko-żydowskich w czasie Zagłady oraz wprowadzić do obiegu naukowego nowe informacje.

Zasadniczym działaniem w ramach projektu jest kwerenda wszelkich dokumentów lub ich kopii znajdujących się w określonych zbiorach archiwalnych polskich i zagranicznych, a także dotychczasowych publikacji i na tej podstawie zweryfikowanie i sformalizowanie uzyskanych danych osób represjonowanych (dokładne opisanie przypadku, kto zginął, gdzie, okoliczności, data, kogo ukrywano, zdjęcia, biografie itp.) w postaci zestandaryzowanych kwestionariuszy.

W okresie realizacji zadania prowadzono działania merytoryczne z których najważniejsze były kwerendy archiwalne i biblioteczne w kraj i zagranicą. Prowadzone były również prace mające na celu modernizację bazy danych i dostosowanie jej do najnowszych standardów informatycznych, nie zmieniające struktury bazy danych.

Rok 2015 był rokiem zakończenia programu.

I. Przeprowadzone kwerendy

Prowadzone w latach 2013-2015 w ramach programu Index kwerendy w zagranicznych i polskich archiwach miały głównie charakter uzupełniający i zamykały prowadzone w latach poprzednich poszukiwania. Kwerendy te objęły zbiory zdeponowane w archiwach:

1. Archiwa zagraniczne:

a. niemieckie:

4. w Archiwum Federalne w Berlinie.

Kwerenda miała charakter dopełniająca i weryfikacyjny, stanowiła ona kontynuację kwerend w tym archiwum w latach poprzednich. Kwerendę przeprowadził Jakub Grudniewski w cyklu dwutygodniowym w 2013 i 2014 r. Jej celem było przeanalizowanie inwentarzy zespołów archiwum, które podczas poprzednich analiz zasobu Bundesarchiv w latach 2005-2006 zostały pominięte. Przy okazji poszerzono już przeprowadzoną kwerendę zespołów archiwalnych, które wydawały się kluczowe dla programu. Ogółem przejrano 19 inwentarzy archiwalnych pod kątem tematu, z czego 5 po raz drugi w celach weryfikacyjnych.

Kwerenda w Zentrale Stelle der Landesjustizverwaltungen zur Aufklärung nationalsozialistischer Verbrechen- Bundesarchiv Oddział zamiejscowy w Ludwigsburgu.

W dniach 24 lipca – 6 sierpnia 2015 kwerendę w oddziale Bundesarchiv w Ludwigsburgu. kwerendę prowadził Jakub Grudniewski. Wybór zespołów jednostek archiwalnych oparty był na poprzedniej kwerendzie przeprowadzonej w 2006 r. na inwentarzach i innych pomocach archiwalnych. Uzyskano dostęp do dziesięciu spraw, które objęły 124 jednostki archiwalne. Przejrzano również 19 tomów tzw. „Sammlung Polen” (właściwie „Register zu den Verzeichnissen von Dokumenten aus polnischen Archiven”) czyli inwentarza obejmującego nieuseregowane dokumenty (częściowo w formie mikrofilmów) pochodzące z archiwów polskich (m. In. Głównej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce, Żydowskiego Instytutu Historycznego), które zostały zmikrofilmowane w latach 60. i 70. XX wieku (załącznik 1). Znajdują się w nim również okólniki dotyczące traktowania ludności polskiej za pomoc ludności żydowskiej w czasie wojny: „Anordnung Böttchers vom 21.9.1942 („Verteiler

IIIa"), die Polen seines Distrikt Ernest auf das Verbot hinzuweisen, Juden bei Meidung der Todesstrafe zu beherbergen, zu beköstigen oder ihnen Nahrungsmittel zu verkaufen, sowie in den Orten, aus denen die Juden bereits evakuiert sind, das Ghetto offiziell aufzuheben" (B 162/281, Film 39 Bild Nr. 11). Szczególnie interesujący okazał się czwarty i piąty tom tego inwentarza. Czwarty tom (B 162/282) inwentarza zawiera informacje na temat polityki względem Żydów podczas wojny – tworzenie gett, kierowanie Żydów jako siły roboczej do okupacyjnych zakładów przemysłowych. Tom piąty inwentarza (B 162/283) zawiera informacje między innymi na temat wyroków Sądów Specjalnych (Sondergerichtów) na Polakach. Oprócz dwóch przypadków brak w nim było informacji o karaniu za pomoc udzieloną Żydom, chodziło tutaj głównie przestępstwa gospodarcze. Negatywnie zakończyła się kwerenda

W wyniku przeprowadzonej kwerendy odnaleziono 42 przypadki represji za pomoc Żydom.

- **w Niedersächsisches Landesarchive- Hauptstaatsarchiv Hannover.**

Kwerendę przeprowadził Bartosz Grygorcewicz w dniach od 18 do 29 listopada 2013 r. Podczas kwerendy przeanalizowano zespoły niemieckich instytucji wymiaru sprawiedliwości – sądy specjalne, prokuratury, sądy krajowe i obwodowe oraz więzienia karne. W dalszej kolejności przedmiotem badań były akta Prezydium Policji, Inspekcji Przemysłowych oraz organizacji NSDAP. W aktach sądów obwodowych (Amtsgericht) odnalazł kilkadziesiąt jednostek dotyczących obywateli polskich przebywających w okresie II wojny światowej w okolicach Hanoweru w charakterze pracowników przymusowych, jednak w/w dokumenty nie odnosiły się do zasadniczego celu kwerendy. Pozostałe akta dotyczyły postępowań wobec obywateli polskich, którzy zginęli w Hanowerze lub okolicznych miejscowościach w czasie nalotów alianckich w latach 1943-1945. W czasie prowadzonych poszukiwań natrafiono na problemy merytoryczne wynikające z faktu częściowego zinwentaryzowania akt personalnych więźniów przebywających w zakładach karnych w miejscowościach Celle, Hameln oraz Lineburg (Więzienie w Celle (Strafanstalt Celle) - sygn. Hann 86 Celle Acc. 142/90, nr 2417 oraz Hann 86 Celle Acc. 142/90, nr 44/704. Osoby te zostały jednak skazane na kary więzienia za pospolite przestępstwa, dokonane na terytorium Rzeszy. Autor nie uznał za stosowane kontynuowanie kwerendy w kolejnych latach., zasugerował przeprowadzenie kwerendy w pozostałych oddziałach Archiwum Krajowego Saksonii, znajdujących się w miejscowościach; Aurich, Bückeburg, Oldenburg, Osnabrück, Stade i Wolfenbüttel. Osobną kwestią pozostaje problem częściowo zinwentaryzowanych zespołów: Więzienie Karne w Hameln (Strafanstalt Hameln), Więzienie Karne w Celle (Strafanstalt Celle) oraz Więzienie

Karne w Lineburgu (Strafanstalt Lüneburg), w ramach, których mogą znajdować się akta dotyczące Polaków i ewentualnych represji stosowanych przez władze nazistowskie.

W trakcie przeprowadzonej kwerendy nie odnaleziono żadnych informacji dotyczących stosowanych wobec nich represji będących następstwem pomocy udzielanej ludności żydowskiej.

b. litewskie:

- **Archiwum Powiatu Kowieńskiego**, Kwerendę przeprowadziła Alina Zawadzka w dniach 1-22 września 2014 r. Przejrzała 14 zespołów: (R-962) Kauno apskrities mokesčių inspekcija/ Koweński Urząd Skarbowy (1941–1944, 603 j.a.); (R-963) Kauno apskrities mokesčių inspekcija/ Koweński Urząd Skarbowy (1941–1944, 4542 j.a.); (R-964) Kauno miesto savivaldybės Švietimo direkcija/ Miasto Kowno-Dyrekcja Edukacji Narodowej (1941–1944, 80 j.a.) (R-965) Kytauto Didžiojo kultūros muziejus/ Muzeum kultury w Kownie (1941–1944, 23 j.a.); (R-1042) Kauno apylinkės teismas/ Sąd Rejonowy w Kownie (1941–1944; 85 j.a.); (R-1043) Kauno miesto savivaldybė, jos skyriai, įstaigos ir įmonės/ Akta miasta Kowna (1941–1944; 16551 j.a.); (R-1047) Kauno apskrities Rumšiškių valsčiaus valdyba (1944; 1 j.a.); (R-104) Kauno apskrities valsčių darbo žmonių deputatų tarybų vykdomieji komitetai (1944-1950, 94 j.a.); (R-291) Kauno apskrities darbo žmonių deputatų tarybos vykdomasis komitetas (1940-1950, 180 j.a.); (R-292) Kauno miesto liaudies deputatų tarybos vykdomasis komitetas (1940–1990, 4022 j.a.); (R-293) Kauno miesto liaudies deputatų tarybos vykdomojo komiteto Švietimo valdyba (1941–1990; 1046 j.a.); (R-5650) Kauno miesto Lenino rajono liaudies deputatų tarybos vykdomojo komiteto Liaudies švietimo skyrius (1950–1988, 313 j.a.); (R-570) Kauno miesto Poželos rajono liaudies deputatų tarybos vykdomojo komiteto Liaudies švietimo skyrius (1968-1988, 466 j.a.); (R-575) Kaišiadorių apskrities žemės ūkio kooperacijos sąjunga, jos draugijos ir bazė (1947-1950, 228 j.a.); (R-600) Kauno srities darbo žmonių deputatų tarybos vykdomojo komiteto Liaudies švietimo skyrius (1950-1953; 108 j.a).

W wybranych jednostkach w/w zespołów nie odnaleziono faktów represji za pomoc Żydom.

- **Archiwum Kurii Archidiecezji Kowieńskiej**

Kwerendę przeprowadziła Alina Zavadzka w dniach 1- do 22 września 2014 r. w materiale zgromadzonym w poszczególnych 28 teczkach osobowych: biskupów, kapłanów, a także w teczkach parafialnych i posiedzeń Kapituły.

Nie odnaleziono informacji o represjach za pomoc Żydom.

- **Litewskie Centralne Archiwum Państwowe**

Kwerendę przeprowadziła Alina Zavadzka w dwóch turach: od 26 maja do 8 czerwca 2014 r. oraz od 1 do 22 września 2014 r. Przeanalizowała ona następujące zespoły: Armijos Krajovos Vilniaus apygarda (Armia Krajowa. Okręg Wileński); Vilniaus darbo birža (Arbeitsamt Wilna); Lietuvių saugumo policijos Vilniaus apygarda (Litauische Sicherheitspolizei Bezirk Wilna); Vilniaus apygardos teismo prokuroras (Staatsanwalt beim Bezirksgericht Wilna); Vilniaus sunkių darbų kalėjimas (Das Lukischki-Gefängnis in Wilna); Kauno sunkių darbų kalėjimas (Zentralgefängnis in Kauen); Iš Lenkijos muziejų gautų kopijų kolekcija; Saugumo policijos ir SD vado Lietuvoje lietuviškasis Kauno skyrius (Der Kommandeur der Sicherheitspolizei und des SD in Litauen. Litauische Abteilung Kauen); Żydų geto policija (Jüdische Ghetto Polizei. Viliampole); Vilniaus žydų muziejaus dokumentų kolekcija; Vilniaus žydų getas (Ghetto der Stadt Wilna); Saugumo policijos ir SD vado Lietuvoje Vilniaus skyrius (Der Kommandeur der Sicherheitspolizei und des SD Litauen Aussendienststelle Wilna).

Nie natrafiono na informację o represjach za pomoc Żydom.

- **Państwowe Wileńskie Muzeum Żydowskie**

Kwerendę prowadziła Alina Zavadzka w dniach 26 maja do 8 czerwca 2014 w dziale Ratowania Żydów i Uwiecznienia Pamięci. Materiały gromadzone są tam w teczkach osobowych dotyczących poszczególnych osób w podziale na następujące serie: osoby którym przyznano medal „Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata”, osoby, które zostały odznaczone Krzyżem Litewskim, osoby, które nie zostały odznaczone. Oddzielnie gromadzone są materiały dotyczące Polaków ratujących Żydów: wspomnienia, osób uratowanych, życiorysy,

akty nadające odznaczenia, zdjęcia, korespondencja, itp. Jednak źródłem tego zasobu są kopie materiałów publikowanych, m.in. w Polsce.

Nie odnaleziono żadnego przypadku represji za pomoc Żydom.

- **Litewskie Archiwum Specjalne,**

Kwerendę przeprowadziła Alina Zawadzka w okresie od 1 do 22 września 2014 roku w zespole: Dokumenty i materiały NKWD-MGB-KGB Litewskiej SRS, K-1, ap. 58. Analizie poddano 13 teczek osobowych litewskich księży.

Nie odnaleziono przypadku represji.

1. **Biblioteka Litewskiej Akademii Nauk.**

Kwerendę prowadziła Alina Zawadzka w okresie od 26 maja do 8 czerwca 2014 r. w dziale rękopisów. Zasób tego działu tworzą też materiały dotyczące Żydów, materiały kościelne, m.in. archidiecezji wileńskiej. W wyniku tej kwerendy **odnaleziono 1 osobę** represjonowaną za pomoc Żydom.

c. angielskie:

- **Instytut Józefa Piłsudskiego w Londynie,** (w 2014 r. i 2015 r.) w którym kwerenda objęła zespół- II wojna światowa (46 j.a).

Odnaleziono tam **1 przypadek** represji za pomoc Żydom.

- **Archiwum SPP,** gdzie przeanalizowano zespół: Sztab Naczelnego Wodza (3 przypadki represji) zespół: Władysław Bartoszewski (21 przypadków represji) , zespół: pomoc Żydom (niekompletny) 3 przypadki represji, kolekcja Kazimierza Iranek-Osmeckiego, kolekcja B I (która wedle wcześniejszego uporządkowania miała wydzielony podzespół oznaczony hasłem „sprawy polsko-żydowskie” (36 relacji) oraz kolekcja Adam Ciołkosz.

W sumie odnaleziono 97 przypadków represji.

d. ukraińskie:

- **w Centralnym Archiwum Państwowym we Lwowie,**

Kwerendę przeprowadził Piotr Musur w dniach 25 listopada do 9 grudnia 2013 r. oraz od 5 do 20 grudnia 2014 . Kwerendą został objętych osiem zespołów archiwalnych: Dowództwo

ukraińskiej policji we Lwowie (P-12), w tym akta dotyczące prowadzenia akcji żydowskich z lat 1942-1944, rozporządzenia generalnego gubernatora dystryktu, rozporządzenia i instrukcje dowództwa ukraińskiej policji we Lwowie, sprawozdania z działalności dowództwa ukraińskiej policji oraz służby wartowniczej; Lwowskie okręgowe starostwo gubernatorstwa dystryktu Galicja (P-24), w tym dokumenty z lat 1941-1944 z informacjami związanymi z: volksdeutschami, rozporządzenie Generalnego Gubernatora o zakazie rozmów z jeńcami wojennymi, materiały związane z pomocą inwalidom wojennym i wdowom po osobach służących w armii niemieckiej; Dyrekcja Policji we Lwowie, (P-58) w tym informacje (w specjalnej księdze) na temat zatrzymanych mieszkańców Lwowa (imię i nazwisko, adres zamieszkania oraz przewinienie); Miejskie Sądy (P-268) Zespół zawiera materiały związane ze sprawami sądowymi prowadzonymi we Lwowie, Żurawnie, Gródku Jagiellońskim, Komarnie, Przemyślanach, Rudkach, Stryju i Złoczowie. Rozprawy dotyczyły: pospolitych kradzieży, spraw alimentacyjnych, przemocy w rodzinie, spadków oraz przyznania opieki nad małoletnimi; Sąd Okręgowy w Złoczowie (P-370). Zespół zawiera wykaz pracowników sądu, korespondencje z sądami miejskimi w sprawach urzędowych, spisy adwokatów, notariuszy, burmistrzów, sekretarzy wiejskich i miejskich, ankiety związane z volksdeutschami, korespondencję w sprawie pomocy inwalidom wojennym; Okręgowe dowództwo ukraińskiej policji w Drohobyczu (P-1946). W zespole występują informacje o zgłoszeniach kradzieży, nałożeniu kary za naruszenie dyscypliny, upoważnienia do wydawania wynagrodzeń, raporty o wydawaniu różnych towarów oraz korespondencja w sprawach gospodarczych.; Okręgowe dowództwo ukraińskiej policji w Stryju (P-1960) Zespół zawiera rozkazy komendanta policji oraz informacje o nałożeniu kar za naruszenie dyscypliny.; Niemieckie więzienie kryminalno-śledcze we Lwowie (P-86), zawierający informacje dotyczące regulacji toku służby więziennej, rozporządzenia gubernatora dystryktu Galizien, dokumenty z narad prokuratur i sądów a Stryju, Samborze, Złoczowie i Lwowie, księgi aresztowanych i akta osobowe więźniów (ok. 1000 osób);

Pozytywny rezultat przyniosła kwerenda w zespole P-86, w którym przeanalizowano 100 teczek osobowych więźniów. W zespole tym odnaleziono dane potwierdzające fakt represji 7 osób w związku z podejrzeniem o niesienie pomocy ludności żydowskiej.

- **Archiwum Państwowym Obwodu Tarnopolskiego.**

W dniach 15-27 czerwca 2015 r. kwerendę przeprowadziła Elżbieta Laska. Kwerendą objęte zostały inwentarze 34 zespołów archiwalnych: P-8 Prokuratura Wojewódzka w Tarnopolu; P-

9 Prokuratura Miejska w Tarnopolu; P-176 Sąd Okręgowy w Tarnopolu; P-177 Sąd Miejski w Tarnopolu; P-178 Prokuratura Sądu Okręgowego w Tarnopolu; P-183 Sąd Miejski w Zbarażu; P-186 Sąd Miejski w Podwołoczyskach; P-187 Urząd Miejski w Skalacie; P-190, Sąd Miejski w Skalacie; P-192 Rejonowy Komisariat w Zbarażu; P-195 Łanowiecki Urząd Powiatowy; P-196 Okręgowy Komisariat w Krzemieńcu; P-197 Sąd Ludowy w Borszczowie; P-202 Sąd Okręgowy w Krzemieńcu; P-203 Sąd Pokoju w Katerburgu; P-205 Urząd Powiatowy w Skalacie; P-209 Sąd Grodzki w Kopyczyńcach; P-215 Sąd Pokoju w Krzemieńcu; P-274 Tarnopolska Komisja Wojewódzka ds. badania zbrodni i szkód wyrządzonych przez hitlerowskich najeźdźców i ich wspólników, P-279 Posterunek Żandarmerii w Buczaczu; P-284 Policja Ukraińska Województwa Tarnopolskiego; P-285 Tarnopolskie Okręgowe Starostwo; P-341 Prokuratura Powiatowa w Poczajewie; P-378 Prokuratura Rejonowa w Skale Podolskiej, P-385 Sąd Ludowy w Husiatynie; P-432 Sąd Ludowy w Zaleszczykach; P-448 Prokuratura Rejonowa w Łanowcach; P-510 Sąd Grodzki w Założcach; P-514 Prokuratura Rejonowa w Szumsku; P-516 Sąd Ludowy w Szumsku; P-921 Sąd Ludowy w Złotym Potoku; P-925 Sąd Ludowy w Monasterzyskach; P-1983 Sąd Okręgowy w Brzeżanach; P-3445 Kolekcja dokumentów Armii Krajowej na Tarnopolszczyźnie.

W zespole P-274 opis 2 Tarnopolska Komisja Wojewódzka ds. badania zbrodni i szkód wyrządzonych przez hitlerowskich najeźdźców i ich wspólników, występuje jednostka o sygn. 102a, dotycząca Kaukaskiej Kampanii SD, zajmującej się m.in. eksterminacją ludności żydowskiej w województwie tarnopolskim. Znajdują się w niej m.in. zeznania mieszkańców miejscowości Tarnopola oraz okolicznych miejscowości - świadków Zagłady Żydów. Spisywane były one na terenie Polski w sądach lub siedzibach Milicji Obywatelskiej. Wykonano z tej jednostki 178 zdjęć. W zespole P-196 Okręgowy Komisariat w Krzemieńcu, znajduje się również jednostka dot. pogromu ludności żydowskiej w miejscowości Wiśniowiec Stary 4/5 września 1941 r. (tekst jest bardzo słabo czytelny nie nadający się do wykonania zdjęcia). W innych jednostkach z 1945 roku dot. szkód poczynionych w poszczególnych miejscowościach przez okupanta niemieckiego znajdują się ankiety informujące tylko o szkodach materialnych (występują także ankiety osób narodowości żydowskiej

Nie odnaleziono informacji o represjach na Polakach za pomoc Żydom.

e. USA

- **Muzeum Holokaustu w Waszyngtonie.**

Kwerendę, podobnie jak w latach poprzednich przeprowadziła Edyta Gawron w 2013, 15-28 grudnia 2014. Celem tej kwerendy było zakończenie badań nad zawartością materiałów skopiowanych (na; mikrofilmach) przez USHMM w archiwach byłych republik radzieckich (ukraińskich, rosyjskich, białoruskich, litewskich i estońskich), a dotyczących Kresów Wschodnich II RP i/lub ludności polskiej zamieszkującej te tereny przed II wojną światową. Kwerenda była kontynuowana po sprawdzeniu w inwentarzach (dostępnych częściowo online, a w całości tylko w archiwum w formie drukowanej bądź odręcznie pisanej, ale także w postaci mikrofilmu jako części skopiowanych akt) akt znajdujących się w zakresie zainteresowania, oraz po konsultacji z pracownikami Muzeum Holokaustu (USHMM) odpowiedzialnymi za zbiory.

W 2013 r. kwerendą objęto następujące zespoły:

Accession 1995.A.1087 / Reel 31.077. Selected Records from the Central State Archive of Public Organizations of Ukraine (Former Ukrainian Communist Party Archive), Lwów (Wybrane zespoły dokumentów z Centralnego Archiwum Organizacji Publicznych Ukrainy (wcześniejsze archiwum Ukraińskiej Partii Komunistycznej), we Lwowie)

Accession 1996.A.0169 / RG – 68.116 M. Central State Archive of Public Organizations of Ukraine (Former Ukrainian Communist Party Archive), Kijów (Wybrane zespoły dokumentów z Centralnego Archiwum Organizacji Publicznych Ukrainy (wcześniejsze archiwum Ukraińskiej Partii Komunistycznej), w Kijowie)

RG-11. Selected Records from the Former Special State Archive in the Russian State Military Archive (RGVA). (Wybrane zespoły ze specjalnego dawnego Archiwum Państwowego w Państwowym Rosyjskim Archiwum Wojskowym)

RG-26.004M. War Crimes Investigation and Trial Records from the Former Lithuanian KGB Archive (Śledztwa w sprawie zbrodni wojennych i akta procesowe w dawnych archiwach Litewskiego oddziału KGB)

RG-31.027. Oral Histories of Ukrainian Jews from the Project "Jewish Fates: Ukraine—20th Century" (Historie mówione ukraińskich Żydów w ramach projektu „ Żydowskie losy: Ukraina – XX wiek”)

RG-31.018M (część); Postwar War Crimes Trials Related to the Holocaust (Powojenne procesy dot. zbrodni wojennych ramach Holokaustu)

Kwerenda nie przyniosła oczekiwanego rezultatu-kwestia represji obywateli polskich za pomoc Żydom nie występuje w tych materiałach. Natomiast w materiałach tych znajduje się wiele relacji dotyczących prześladowania ze strony przedstawicieli ludności ukraińskiej, w tym

jednoczesnego prześladowania "Polaków i Żydów". Prowadząca kwerendę odnalazła głównie raporty o zbrodniach niemieckich, w tym na obywatelach polskich - ze wskazaniem na masowe groby. Łącznie, po weryfikacji tych informacji jest ich co najmniej 20.

W 2014 r objęto kwerendą:

Selected Records from the Central State Archive of Public Organizations of Ukraine (Former Ukrainian Communist Party Archive), Lwów / Wybrane dokumenty z Centralnego Archiwum Państwowego Organizacji Publicznych Ukrainy (dawne Archiwum Komunistycznej Partii Ukrainy). Accession 1995.A.1087 / Reel 31.077] 1 mikrofilm. Dokumentacja zawiera wyniki pracy Specjalnej Komisji Państwowej do Zbadania Niemiecko-Faszynstowskich Zbrodni na terenie Związku Sowieckiego. Materiały w tej jednostce dotyczą przede wszystkim masowych zbrodni w regionie Lwowa.

Records from the Former Special [Osobyi] State Archive in the Russian State Military Archive (RGVA) / Wybrane dokumenty z dawnego Specjalnego Archiwum Państwowego w obrębie Państwowego Rosyjskiego Archiwum Wojskowego. [RG-11.001M selected folders / wybrane jednostki].

Records Relating to the Soviet Union under the Nazi Occupation / Dokumenty dotyczące Związku Sowieckiego pod okupacją nazistowską. [RG-22.001] 4 mikrofiszki

Selected Records from the State Archives of the Modern History of the Smolensk Region, Russian Federation, Related to the Nazi Occupation, Partisan and Underground Activities, and Jewish Life before World War II / Wybrane dokumenty z Archiwum Państwowego Nowoczesnej (współczesnej) Historii Regionu Smoleńskiego w Federacji Rosyjskiej, związane z okupacją nazistowską, aktywnością podziemną i działalnością partyzantów oraz życiem żydowskim przed drugą wojną światową. RG-22.015M (32 jednostki, na 32 osobnych mikrofilmach)

Records Pertaining to Partisan Activity During WW II, from the Lithuanian Special Archives / Dokumenty dotyczące działalności partyzanckiej w czasie drugiej wojny światowej, znajdujące się Specjalnych Archiwach Litewskich. [RG-26.003M, selected reels /wybrane foldery]

War Crimes Investigation and Trial Records from the Former Lithuanian KGB Archive / Dokumentacja Śledztw i Procesów dot. Zbrodni Wojennych, z dawnego Archiwum Litewskiego KGB. [RG-26.004M]

Selected Records from the Ivano-Frankiv'sk Regional Museum / Wybrane Dokumenty z Regionalnego Muzeum Iwano-Frankowska (dawny Stanisławów). [RG-31.009]
1 mikrofilm

Selected Records from the Ivano-Frankiv'sk (Ivano-Franskovsk) State Oblast Archive / Wybrane dokumenty z Państwowego Archiwum Obwodu Iwano-Frankowska. [RG-31.013M] 12 mikrofilmów

Oral Histories of Ukrainian Jews from the Project "Jewish Fates: Ukraine—20th Century" / Historie mówione ukraińskich Żydów zebrane w ramach projektu "Ukraina – XX wiek". [RG-31.027]

Selected Records from the War Crimes Trial Cases / Wybrana dokumentacja z procesów dotyczących zbrodni wojennych. [RG-74.001] 49 folderów, na mikrofiszach

Wybrana dokumentacja z **procesów dotyczących zbrodni wojennych kolaborantów nazistowskich** sądzonych w Republice Kazachskiej/Kazachstanu (1943-1950). Dokumenty pochodzące z dawnych archiwów KGB.

W 2015 r. kwerenda objęła:

RG-53.004M/ Acc. 1992.A.0032; Grodno Oblast Archives records, 1940-1944 / dokumenty Archiwum Obwodu/Rejonu Grodna z lat 1940-1944. (zawartość: 7 obszernych mikrofilmów, każdy od kilkuset do ponad tysiąca stron). Podczas kwerendy najczęściej uwagi poświęcono dokumentom dotyczącym różnych form ruchu oporu wśród lokalnej ludności polskiej (w tym żydowskiej) oraz dokumentacji śledztw i wojennego wymiaru sprawiedliwości. Najwięcej z nich znalazło się w podzespołach Reel 1, Reel 3, Reel 4 i Reel 7. Wśród tych dokumentów, z których najważniejsze i te wymagające dokładniejszej analizy zeskanowałam, najbardziej wartościowe dla projektu INDEX są przypadki opisane w dokumentacji Reel 3/ jednostka 276 – przypadki pomocy Żydom osądzone i karane przez niemieckie władze okupacyjne. Trudność podczas kwerendy sprawiało ustalenie narodowości

i prawdziwej tożsamości niektórych osób wymienianych w kontekście karania za działalność dywersyjną (włączając z w to różne formy ruchu oporu i pomoc mniejszościom

RG-74.001 Selected Records from the War Crimes Trial Cases / Wybrana dokumentacja z procesów dotyczących zbrodni wojennych (49 folderów)

RG-31.013M Selected Records from the Ivano-Frankiv'sk (Ivano-Franskovsk) State Oblast Archive / Wybrane dokumenty z Państwowego Archiwum Obwodu Iwano-Frankowska (12 mikrofilmów)

Nie odnaleziono przypadku represji za pomoc ludności żydowskiej.

2. archiwa polskie:

a. Żydowski Instytut Historyczny, gdzie kontynuowano kwerendy zapoczątkowane w roku 2012. Kwerendą objęto zespoły:

- **301/Relacje.** Kwerendę w latach 2013-2015 prowadziły osoby: Wojciech Łukaszun, Monika Taras i Aleksandra Bańkowska. Objęły one:
 - ▲ w 2013 r. województwa: wileńskie, nowogrodzkie, lwowskie, stanisławowskie, wołyńskie, białostockie, warszawskie;
 - ▲ w 2014 r.: tarnopolskie, krakowskie, stanisławowskie, lubelskie, białostockie, poleskie;
 - ▲ w 2015 r.: krakowskie (kontynuacja)

Ogółem przejrano 1863 relacji, w których odnaleziono 99 przypadków represji

- **302/Pamiętniki.** Kwerendę przeprowadziła Agnieszka Reszka oraz Agnieszka Haska

w

2013: 7 / 3 przypadki represji i

2014: 30/1przypadek represji

W sumie przeanalizowano 37 pamiętników, w których odnaleziono 4 przypadki represji.

Wykaz pamiętników objętych kwerendą:

302/91 (Ida Gliksztajn); 302/96 (Irena Markiewicz); 302/123 (Brandla Siekierkowa); 302/204 (Anatol Weksztajn); 302/23 (Jerzy Pfefer); 302/158 (Jeanette Margules); 302/211 (Michał Subocz)302/26 (Leon Wieliczker); 302/52 (Henryk Koplewicz); 301/30 (Sara Silfen); 302/311

(Henryk Barsuk); 302/318 (Chaja Rosenblatt); 301/324 (Israel Cymlich); 302/325 (Izabella Goldfarb); 302/335 (Chaim Einhorn); 302/ 326 (Anna Federbusch); 302/332 (Stanisław Sierpiński); 302/59 (Marian Krawczyk); 302/60 (Sabina Glocer); 302/166 (Samuel Kahan); 302/170 (Samuel Weiler); 302/175 (Horacy Safrin); 302/177 (Stanisław Taubenschlag); 302/182 (Janina Masłowska); 302/188 (Ber Warm); 302/198 (Sznapanman Stanisław); 302/200 (Ester z d. Chaskielewicz); 302/272 (Halina Nelken); 302/286 (Henryk G-ski); 302/ 288 (Chana Gorodecka); 302/66 (Maria Steczko); 302/Helena Bachmajer)

- **349/ Dział Dokumentacji Odznaczeń Yad Vashem.** Kwerendę w latach 2013-2014 w/w zespole przeprowadziła Ewa Koźmińska-Frejłak (w ramach kontynuacji kwerendy z 2012 r.), a w roku 2015 Agnieszka Reszka oraz Monika Taras .

Analizą objęto teczki:

2013 r.- 83 teczki (o numerach od **305 do 386** oraz teczkę o nr **148**). W wyniku powyższej kwerendy udało się ustalić **22 przypadki** represji za pomoc Żydom.

2014: 304 teczki (o numerach 387-686 oraz 710-715). W wyniku powyższej kwerendy udało się ustalić **60 przypadków** represji za pomoc Żydom

2015: 82 teczki o numerach od 54 do 136, w sumie 1995 różnych dokumentów (wniosków, zapytań, informacji) w których znaleziono **255 przypadków** represji.

W wyniku tej kwerendy odnaleziono 337 przypadków represji.

1. Wydział Opieki Społecznej CKŻP.

W 2014 r. kwerendę przeprowadziła Aleksandra Bieńkowska. Przeanalizowała ona dokumentację pomocy materialnej CKŻP dla Polaków, którzy pomagali Żydom w okresie okupacji: sygnatury od 303/VIII/219 do 303/VIII/244.

W wyniku kwerendy odnaleziono 115 przypadków represji za pomoc Żydom (w tym cztery dotyczące anonimowych osób).

b. Dom spotkań z Historia

Kwerendę przeprowadził Wojciech Łukaszun w 2014 i 2015 r.. Przesłuchał on 300 relacji z Ocalałymi, pochodzących ze zbiorów USC Shoah Foundation Visual History Archive.

Odnaleziono 11 przypadków represji za pomoc Żydom.

c. Archiwum Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau

Kwerenda prowadzona jest w zespołach:

- Kartoteka KL Mauthausen (*Häftlings-Personal-Karte KL Mauthausen*) licząca łącznie 28 959 kart; oryginały.
- Kartoteka KL Buchenwald (*Häftlings-Personal-Karte KL Buchenwald*) licząca łącznie 47 122 karty; kopie, oryginały przechowywane w Archiwum PCK w Warszawie.

Łącznie sprawdzono zatem **76 081** kartotek więźniów.

W wyniku skrupulatnie przeprowadzonej kwerendy odnaleziono informacje o **5 osobach**, których powodem aresztowania i skierowania do obozu koncentracyjnego była pomoc Żydom.

d. Archiwum Państwowe w Kielcach

Kwerendę przeprowadziła Stefania Lazar w dniach 30 czerwca do 2 lipca oraz 24 do 25 lipca 2014 r. Miała ona charakter uzupełniający i weryfikujący kwerendy z 2006 r. Wobec stosunkowo dużej zawartości aktowej wskazanych zespołów archiwalnych, wyselekcjonowane zostały te jednostki, których tytuły mogły wskazywać na to, że zawierają one poszukiwane informacje. Przeanalizowane zespoły: Związek Bojowników o Wolność i Demokrację - Zarząd Okręgu w Kielcach, Sąd Okręgowy w Kielcach 1945-1950, Akta miasta Kielc, Sąd Okręgowy w Kielcach 1939-1945. Nie odnaleziono żadnego przypadku represji.

e. Archiwum Państwowe w Krakowie

Kwerendę prowadzą Piotr Włas i Roman Gieroń. Ma ona charakter uzupełniający i weryfikujący.

Kwerendę przeprowadzono w Archiwum Narodowym w Krakowie oddział II - akt administracji państwowej ogólnej i specjalnej, sądownictwa z XIX i XX w. ul. Grodzka 52, w dniach od 16 listopada do 28 grudnia 2015 r.

Kwerendą zostało objętych trzy zespoły archiwalne.

- Prokuratura Specjalnego Sądu Karnego w Krakowie, sygn. 794, w sumie 2934 jednostki archiwalne. Przejrzano: 137 j.a.
- Prokuratura Sądu Apelacyjnego Krakowie, sygn. 1304, w sumie 987 jednostek archiwalnych. Przejrzano: 144 j.a.

Odnaleziono 5 przypadków represji.

3. Literatura i prasa:

a. Księgi Pamięci.

Kwerendę prowadziła Anna Gulińska. Do zespołu kilkudziesięciu ksiąg przeanalizowanych przed 2013 r. dołączono w 2013 r. kolejnych sześć, w 2015 r. kwerendzie poddano kolejnych 12 ksiąg.

Wykaz Ksiąg Pamięci poddanych kwerendzie w latach 2013-2014:

- *Olkusz: sefer zikaron li- kehila she hukheda ba-Shoah*, red. Cwi Jesziw, Tel Awiw 1972
- *Sefer Plonsk*, Tel Aviv 1963, red. Szlomo Zernach
- *Kremenits, Wyszgorodek un Poczajow Jizkor Buch*, Buenos Aires 1965, red. Falik Lerner
- *Hurbn Levertov*, Paryż 1947, red. Baruch Czubiński
- *Sefer Krasnik*, Tel Aviv 1973, red. David Sztokfisz
- *Yizkor-Buch Koriv*, red. Mosze Grossman, Tel Aviv 1955
- *Baranovits; sefer zikaron*, red. Irgun Yotzey Baranowitz, Tel Aviv 1953
- *Belchatow yisker-bukh* red. Mark Tarkov and Abraham Mittleberg, Buenos Aires 1951
- *Sefer Kehilat Yehudei Dabrowa Gornicza ve-hurbana* red. N. Gelbart et. al., Tel Aviv 1971
- *Megiles Ger* red. Gregorio Sapoznikow, Buenos Aires 1975
- *Medina va-chachameha: Toledot kol ha-hachamim ve-has-soferim*, red. Gershom Bader, New York 1934
- *Krinik in khurbn: memuar* red. Alex Sofer, Montevideo 1948
- *Sefer zikaron le-kehilat Lomza* red. Yom-Tov Lewinski, Tel Aviv 1952
- *Sefer Pabianice* red. A. W. Yassni, Tel Aviv 1956
- *Sefer zikaron kehilat Proshnits* red. Shlomo Bachrach, Tel Aviv 1974

- *Kehilat Zarki; ayara be-hayeha u-ve-khilyona* red. Yitzhak Lador, Tel Aviv 1959
- *Sefer zikaron le-kehilat Wielun*, Tel Aviv 1971
- *Sefer yizkor Miechow, Charsznica, Książ*, red. N. Blumenthal, A. Ben-Azar (Broshy), Tel Aviv 1971

W w/w księgach odnaleziono 12 przypadków represji za pomoc Żydom.

b. „Słowo Żydowskie”

W 2013 r. kontynuowano zapoczątkowaną w latach poprzednich kwerendę prasy. Wojciech Łukaszun przeprowadził kwerendę archiwalną miesięcznika społeczno-kulturalnego „Słowo Żydowskie” z lat 2009-2013. Miesięcznik wydawany jest przez Zarząd Główny Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce i jest kontynuatorem czasopisma „Folks-Sztyme” wydawanego w latach 1946-1991. W wyniku kwerendy udało się odnaleźć jedynie **1** przypadek represji za pomoc okazaną ludności żydowskiej. Przypadek ten, powszechnie znany, dotyczy Ireny Sendler, o której notatka pojawiła się w kwietniowym numerze Słowa Żydowskiego w 2013 roku.

c. literatura anglo- i niemieckojęzyczna

W grudniu 2015 r. przeprowadzono kwerendę w 20 publikacjach anglo- i niemieckojęzycznych (opracowaniach, wspomnieniach) w większości wydanych w latach 2010-2015.

WYKAZ LITERATURY:

1. Fürst Naftali, *Wie Kohlestücke in den Flammen des Schreckens. Eine Familie überlebt den Holocaust*, Neukirchener Verlagsgesellschaft, Neukirchen-Vluyn 2015, ss. 184.
2. Malkès Simon, *Der Gerechte aus der Wehrmacht. Das Überleben der Familie Malkes in Wilna und die Suche nach Karl Plagge*, Metropol-Verlag, Berlin 2014, ss. 144.
3. Olewski Rafael, *Tor der Tränen. Jüdisches Leben im Shtetl Osięciny in Polen, Leiden unter NS-Terror und in Auschwitz, Überleben im KZ Bergen-Belsen, dort im DP-Camp und in Celle 1914-1981*, red. Erhard Roy Wiehn, Hartung-Gorre Verlag, Konstanz 2014, ss. 440.
4. Waldstein Wilkes Helen, *„Das Schlimmste aber war der Judenstern”. Das Schicksal meiner Familie*, Osburg Verlag, Hamburg 2014, ss. 280.

5. Stern Noah, „Gott hat uns den Weg gezeigt“. *Als Zehnjähriger die Schoáh in der Slowakei überlebt und die posthume Ehrung der Retterin. Jüdische Schicksale im 20. Jahrhundert*, red. Erhard Roy Wiehn, Hartung-Gorre Verlag, Konstanz 2013, ss. 103.
6. Likwornik Zvi Harry, *Als Siebenjähriger im Holocaust. Nach den Ghettos von Czernowitz und Bérschad in Transnistrien ein neues Leben in Israel 1934-1948-2012*, red. Erhard Roy Wiehn, Hartung-Gorre Verlag, Konstanz 2013, ss. 218.
7. Beiles Oscher Jehuda, *Dem Massengrab entkommen. Ein Augenzeuge berichtet über die Schoáh in Kaunas und Kaufering 1927-1948*, współpraca: Marie-Elisabeth Rehn, red. Erhard Roy Wiehn, Hartung-Gorre Verlag, Konstanz 2010, ss. 152.
8. Seiffert Hans-Hermann, *Johanna Hammel. Der Weg einer Jüdin aus Konstanz durch Gurs nach Auschwitz-Birkenau*, red. Erhard Roy Wiehn, Hartung - Gorre Verlag, Konstanz 2011, ss. 104.
9. Inka Wajsbort, *Im Angesicht des Todes : von Chorzów über Zawiercie, Tarnowitz, Tschenstochau durch Auschwitz nach Malchow und Oschatz : jüdische Schicksale in Oberschlesien 1939-1945*, Konstanz : Hartung-Gorre, 2000, ss. 236.
10. Wioletta Weiss, *Wir sind nur noch wenige: Erinnerungen aus einem Shtetl*, Berlin, 2011, s. 221.
11. Martin Dean, *Collaboration in the Holocaust: crimes of the local police in Belorussia and Ukraine, 1941-44*, New York: St. Martin's Press, 2000.
12. Josef Zelkowicz, *In those terrible days : writings from the Lodz ghetto*, Jerusalem : Yad Vashem, 2002.
13. S.L. Shneiderman, *The diary of Mary Berg : growing up in the Warsaw ghetto*, Oxford : Oneworld, 2006.
14. Joshua D. Zimmerman, *The Polish underground and the Jews, 1939-1945*, Yeshiva University, New York : Cambridge University Press 2015.
15. Eva Fogelman, *Conscience & courage : rescuers of Jews during the Holocaust*, New York : Anchor Books. A Division of Random House, 1995.
16. Arnon Rubin, *Against all odds : facing Holocaust : my personal recollections*, Tel-Aviv University Press, cop. 2005.
17. Felicja Nowak, *My star : memoirs of a Holocaust survivor*, transl. from the Pol. by Andrzej Bursa ; forew. by Diana Kuprel ; afterword by Andrzej Szczypiorski, Toronto : Polish Canadian Publ. Fund, 1996.
18. Maria Zientara, *Holocaust survivors : Artur Nacht-Samborski, Erna Rosenstein, Jonasz Stern*, [Engl. transl. Michał Szymonik, Kraków : Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, 2012.

19. Dieter Schenk, *Der Lemberger Professorenmord und der Holocaust in Ostgalizien*, Bonn : Dietz, 2007.

20. Israel Joe Sachs, *Legacy of Life: A memoir of the Holocaust*, 2010.

W powyższych publikacjach pojawiały się liczne wzmianki o Polakach pomagających ludności żydowskiej (kilkadziesiąt przypadków), jednak bez informacji o represjach za powyższe działania.

II. Baza Danych:

W ostatnich trzech latach przeprowadzona została modernizacja i optymalizacja komputerowej bazy danych. Dotychczas informacje wprowadzane i przechowywane były w bazie utworzonej w MS Access. Przyjmując za punkt wyjścia integralność danych, przy budowie nowego systemu wprowadzone zostały następujące rozwiązania i funkcje:

- ▲ **Zwiększenie bezpieczeństwa danych** poprzez wprowadzenie systemu uwierzytelniania oraz zarządzania użytkownikami – możliwość rejestrowania nowych użytkowników, przypisywania jednej z czterech zdefiniowanych ról, automatyczne generowanie haseł, przechowywanie haseł w formie zaszyfrowanej z wykorzystaniem ciągu zaburzającego (salt), filtrowanie wejścia w celu zapobieżenia atakom XSS. Dodatkowo wbudowany został moduł rejestracji zdarzeń, umożliwiający odtworzenie historii wykonanych operacji.
- ▲ **Wielodostępność** - możliwość aktualizacji danych przez kilku użytkowników w tym samym czasie.
- ▲ **Zwiększenie wydajności systemu** – szybszy system do danych.
- ▲ **Ułatwienia w instalacji systemu** – dotychczasowe rozwiązania wymagały posiadania oprogramowania MS Access, obecne system dostępny jest przez przeglądarkę internetową. Nie jest wymagana instalacja dodatkowych komponentów.
- ▲ **Możliwość zarządzania użytkownikami** - wbudowany został system administrowania uprawnieniami użytkowników, umożliwiający przypisywanie jednej z czterech zdefiniowanych ról.
- ▲ **Możliwość tworzenia dodatkowych raportów w oparciu o rozbudowany system filtrów danych.**
- ▲ **Generowanie raportów w formacie PDF.**

III. Porządkowanie bazy danych

Powyższe zadanie realizowane było w następującym zakresie: aktualizacja indeksu osobowego, geograficznego, sprawdzanie zgodności informacji w kwestionariuszach z wpisami w komputerowej bazie danych, uzupełnienie brakujących danych, korygowanie błędnych wpisów, sporządzanie spisów i zestawień według określonych kryteriów.

W wyniku prac porządkujących pozyskane kopie archiwalne i kwestionariusze zostały wydzielone oraz uporządkowane następujące zespoły:

1. Zespół akt otrzymanych w wyniku kwerendy w zasobie Yad Vashem, liczący 180 j.a.; (434 osoby)
2. Zespół akt otrzymanych w wyniku kwerendy w zasobie Żydowskiego Instytutu Historycznego w Warszawie, liczący 21 j.a.; (69 osób)

Dla każdego z zespołów sporządzono inwentarz książkowy uzupełniony o indeks osobowy oraz geograficzny. Podczas prac porządkowych sprawdzono, czy pojawiające się w aktach osoby posiadają wypisane kwestionariusze oraz czy zostały wpisane do bazy danych programu.

Obecnie w fazie finalnej znajduje się porządkowanie zespołu w skład, którego wchodzi: ankiety, kwestionariusze, sprawozdania oraz tłumaczenia zebrane w wyniku pozostałych kwerend. W odróżnieniu od dwóch wcześniejszych zespołów, w zasadzie nie pojawiają się kopie akt. Na chwilę obecną zespół liczy 101 j.a. i pojawia się w nim ponad 5.100 osób. Równoległe do prac porządkowych sporządzono indeks osobowy, geograficzny oraz sprawdzono czy represjonowani zostali wpisani do bazy danych.

Prace powyższe prowadzili Paweł Zawisza, Tomasz Gonet i Kamil Bielas.

IV. Strona internetowa

W okresie 2014-2015 merytorycznie i graficznie opracowano stronę internetową programu. Jej adres:

<http://www.represje.iss.krakow.pl/>

Na stronie będzie można znaleźć charakterystykę projektu, w tym kluczowe dla programu definicje pomocy i represji, wykaz archiwów, muzeów, instytucji, literatury i prasy, w której przeprowadzono kwerendę. Na stronie znajduje się również wyszukiwarka nazwisk osób represjonowanych za pomoc Żydom (przypadki zweryfikowane i zaopiniowane przez recenzentów zewnętrznych). Aktualnie w wyszukiwarce można znaleźć nazwiska osób, o których noty znajdują się w pierwszym tomie „Faktów represji na Polakach za pomoc ludności żydowskiej w okresie II wojny światowej”. Tom ten, na razie w formie e-booka,

został przygotowany w roku ubiegłym pod redakcją G. Berendta i A. Namysło i jest dostępny w formie pdf na wspomnianej stronie internetowej. Publikacja zawiera krótkie omówienia 289 przypadków represji wobec 508 Polaków za pomoc niesioną ludności żydowskiej.

Strona aktualnie jest po recenzji graficzno-informatycznej, aktualnie w fazie wprowadzania zmian.

V. Tworzenie not biograficznych osób represjonowanych za pomoc Żydom.

Jednym z elementów realizacji programu Index w okresie 2013-2015 było opracowanie not o faktach represji za pomoc ludności żydowskiej na podstawie zebranych w bazie komputerowej danych. Zadanie to realizowano dwutorowo: przez uczestników CPB *Zagłada Żydów na ziemiach polskich* jako obowiązkowe zadanie w ramach projektu oraz przez autorów zewnętrznych (zadania zlecone przez FISS)

W okresie sprawozdawczym osoby spoza IPN przygotowali (lub są w trakcie tworzenia) 243 not Polaków represjonowanych za pomoc Żydom. W ramach CPB w okresie sprawozdawczym przygotowano **380 not wstępnych**, z których część znajdzie się w przygotowywanym aktualnie II tomie *Faktów represji na Polakach za pomoc ludności żydowskiej w okresie II wojny światowej*.

IV. Konferencja „Polacy represjonowani za pomoc Żydom”

Konferencja odbyła się w Krakowie 1 grudnia 2015, była posumowaniem programu i prezentacją wyników badań.

Konferencja spotkała się dużym zainteresowaniem środowisk naukowych i eksperckich, w dwóch sesjach uczestniczyli liczni przedstawiciele środowiska akademickiego, historycy, reprezentanci organizacji pozarządowych, media, jak również członkowie rodzin osób represjonowanych za pomoc udzielaną Żydom w czasie okupacji niemieckiej. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele instytucji zajmujących się szeroko rozumianą kulturą, dialogiem oraz dziedzictwem polsko-żydowskim.

PODSUMOWANIE:

- W sumie w wyniku kwerend w latach 2013-2015 ustalono **731** faktów represji, które wpisano do komputerowej bazy danych. Zdecydowana większość z nich to przypadki nowe, które nie figurowały w bazie komputerowej projektu. Ponad 80 proc.

przypadków odnaleziono w wyniku kwerend w Żydowskim Instytucie Historycznym, w tym w zespole CWOS CKŻP i Dział Odznaczeń Yad Vashem, który zawierają ogromną ilość imiennych informacji na temat pomocy niesionej Żydom przez Polaków oraz jej konsekwencji.

Aktualnie (stan na 1 września 2015 r.) baza zawiera **6543 rekordy (fakty represji)**, które dotyczą ok. **3801 osób**. Do wpisania w bazę czeka kolejnych 1907 faktów represji.

„Sprawiedliwi i ich świat” – spotkania z historią dla młodzieży ponadgimnazjalnej

Termin: 1.04.2015 do 30.10.2015.

Partnerzy: Województwo Małopolskie, Muzeum Historii Polski

Kolejna edycja projektu „Sprawiedliwi i ich świat” była skierowana do młodzieży szkół ponadgimnazjalnych województwa małopolskiego. Była ona odpowiedzią na duże powodzenie jakim się cieszył projekt w poprzednich latach. Głównym założeniem projektu edukacyjnego „Sprawiedliwi i ich Świat”, podobnie jak w przypadku poprzednich edycji projektu było przybliżenie młodzieży obywateli polskich uhonorowanych tytułem Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata. Poprzez ich historię młodzi ludzie poznali pozytywne wzorce zachowań oraz wartości, które należy pielęgnować. Umiejscowienie opowieści w kontekście historycznym pozwoliło młodzieży lepiej poznać II Rzeczpospolitą, a także okres okupacji niemieckiej.

Projekt składał się z 33 trzygodzinnych spotkań z młodzieżą w każdej ze zgłoszonych szkół. Nauka historii w polskiej szkole skupia się przede wszystkim na ogólnych zagadnieniach dotyczących historii Polski oraz świata. W związku z tym faktem, uczniowie w większości przypadków nie mają możliwości szczegółowego poznania wielu z zagadnień, których znajomość i rozumienie jest niezbędne, aby możliwym było swobodne i świadome poruszanie się w rzeczywistości społecznej, która ich otacza. Jednym z takich zagadnień jest Holokaust oraz stosunki polsko – żydowskie przed wojną oraz w trakcie jej trwania. Właśnie te zagadnienia stanęły w centrum realizowanego przez Fundację Instytut Studiów Strategicznych projektu „Sprawiedliwi i ich świat – spotkania z historią dla młodzieży ponadgimnazjalnej”. Założeniem projektu było nie tylko zaznajomienie uczniów z wyżej wymienioną tematyką ale również, poprzez osadzenie jej w kontekście lokalnym, sprawienie, aby uczniowie mogli odczuć i zrozumieć, że wielkie wydarzenia historyczne dotyczą także małych ojczyzn, historii ich regionu a także często nawet losów rodzinnych samych zainteresowanych. Takie podejście pozwala na efektywniejsze przekazywanie wiedzy. Nasi Animatorzy prowadząc zajęcia z młodzieżą przekazywali wiedzę na temat wojny, Holokaustu, bestialstwa Niemców oraz postaw Polaków w stosunku do Żydów na przykładzie wydarzeń, które miały miejsce w miejscowości, w której prowadzone były zajęcia, bądź gdy konkretne dane były niedostępne, przedstawiali historię miejscowości sąsiedniej.

Przeprowadzono 33 trzygodzinnych warsztatów w wybranych szkołach, w grupach do 20 osób. W projekcie ostatecznie wzięło udział 14 szkół z województwa małopolskiego. Łącznie w warsztatach uczestniczyło 695 osób.

Projekt "Nie wystarczy być kobietą..."

IV Międzynarodowa Konferencja pt. „Zmiana. Start do sukcesu!”

DATA REALIZACJI: Kraków, 13 marca 2015

Miejsce: Hotel Andel's

ORGANIZATORZY I WSPÓŁORGANIZATORZY:

Fundacja Instytut Studiów Strategicznych,

Konsulat Francuski w Krakowie

PARTNERZY:

PZU, Krakowski Park Technologiczny, Gemini Holding, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Kraków Airport, Kopalnia Soli Wieliczka, Philip Morris International (Poland)

PATRONAT MEDIALNY:

TVP Kraków, Radio Kraków, Dziennik Polski

Tematyką marcowej konferencji była szeroko pojmowana zmiana, przed jaką stoją kobiety, które chcą odmienić swoje życie na bardziej satysfakcjonujące. Zdaniem socjologów i psychologów, Polki są zbyt skromne i za mało wierzą w swoje własne możliwości, aby walczyć o sukces. Jednym z najważniejszych założeń konferencji była próba znalezienia odpowiedzi na pytania, w jaki sposób przekuć zmianę na zawodowe czy życiowe powodzenie oraz jak w obliczu przemian współczesnego świata nie stracić poczucia sensu własnego życia oraz wykonywanej pracy? Spotkanie było doskonałą okazją do wspólnego poszukiwania narzędzi umożliwiających skuteczne wykorzystanie zmian, dziejących się na kulturowej, prawnej, społecznej i ekonomicznej płaszczyźnie. Zmiany te są bowiem nieodzowną częścią życia każdej kobiety, spełniającej się zarówno w roli matki, jak i kobiety aktywnej zawodowo.

Wśród panelistek znalazły się panie, które postanowiły świadomie zmienić swoje dotychczasowe życie, bądź dla których zmiana pojawiła się nieoczekiwanie, z dnia na dzień.

Kobiety te założyły własne niekonwencjonalne biznesy bądź przeciwnie – opuściły biznesowy świat, by zajmować się czymś zupełnie innym.

Konferencja rozpoczęła się wystąpieniem Anny Szymańskiej-Klich, prezes Fundacji Instytut Studiów Strategicznych. Pani prezes nawiązała to czteroletniej już historii programu „Nie wystarczy być... kobietą”, podkreślając, że kwestie związane z rolami i pozycją kobiet nie tracą ani na swojej ważności, ani aktualności. Pani Prezes odczytała też list wystosowany do uczestników przez premier Ewę Kopacz. W liście tym, pani premier wyraźnie zaakcentowała wagę konferencji oraz przyznała, że stanowi ona ważne forum integrujące społeczność kobiet. Dzięki poprzednim, udanym edycjom programu „Nie wystarczy być... kobietą”, panie coraz lepiej rozumieją jak istotna jest proaktywna postawa życiowa oraz wiedzą, że dążenie do sukcesu powinno opierać się przede wszystkim na równowadze oraz wewnętrznej harmonii. Pani premier napisała również, że zaproszone do rozmowy panelistki, stanowią znakomity przykład, iż najlepszą drogą do sukcesu jest konsekwencja i wiara we własne siły. Po inauguracyjnym wprowadzeniu, głos zabrał Thierry Guichoux, Konsul Generalny Francji.

Wystąpienie wprowadzające wygłosił gość specjalny konferencji, Władysław Kosiniak-Kamysz, Minister Pracy i Polityki Społecznej. Minister opowiedział o wyzwaniach, jakie stoją przed polską polityką społeczną, które dotyczą bezpośrednio kobiet oraz nawiązują do problematyki zmiany. Przyznał, że w tych kwestiach nie wszystko zostało zrobione. Minister podziękował wszystkim kobietom za to, że dokonały szczególnej zmiany – zmiany w męskim spojrzeniu na kwestie związane z rodziną. Przyznał również, że tak naprawdę bez kobiet nie istniałaby polska polityka senioralna. Bowiem to kobiety są głównymi podmiotami świadczącymi usługi pomocowe osobom starszym, czy to w ramach regularnej pracy, wolontariatu, czy we własnych rodzinach.

W pierwszym panelu poświęconym zmianie w bardzo szerokim aspekcie – filozoficznym, psychologicznym i społecznym – wzięły udział: Marta Szklarczuk, dyrektor Fundacji Rak'n'Roll – Wygraj Życie, Olga Kozierowska, twórczyni organizacji Sukces Pisany Szminką, Anna Malcharek, dyrektor zarządzająca Gemini Holding, Agnieszka Kamińska, konsul honorowa Malty oraz Delphine Girard, działaczka polskich i francuskich stowarzyszeń pomocowych dla kobiet, bizneswoman i właścicielka marki kosmetyków OsmozaCare. Moderatorką pierwszej części spotkania była prof. Janina Filek, kierownik Katedry Filozofii Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

Profesor Janina Filek rozpoczęła od zarysowania kontekstu filozoficznego zmiany. Odniosła do kilku teorii wielkich myślicieli, by w dalszej kolejności, wspólnie z panelistkami zastanowić się nad egzogennym lub endogennym charakterem zmiany. Pierwsza z zaproszonych prelegentek opowiedziała o doświadczeniach związanych z chorobą

nowotworową oraz o tym, w jaki sposób doświadczenie to wpłynęło na jej późniejsze życiowe oraz zawodowe decyzje. W swoim wystąpieniu zaakcentowała, że zmiana nie zawsze musi być ukierunkowana na konkretny cel i nie zawsze musi do niego prowadzić. W opinii panelistki, istotą zmiany jest udział w ciągłym procesie. Olga Kozierowska skupiła się na mentalnym, świadomościowym aspekcie zmiany. Opowiedziała o tym jak ważne jest właściwe zdefiniowanie zmiany, odwaga i wsparcie, kiedy życie zawraca w nieoczekiwaną stronę lub kiedy podejmuje się planowane działania, mające na celu zmianę dotychczasowej sytuacji. Kolejna panelistka, Anna Malcharek z Gemini Holding, pokazała, że zawodowa satysfakcja nie zawsze musi korespondować z ukończonym kierunkiem studiów czy formalnym wykształceniem. Liczy się podążanie za swoją pasją oraz elastyczność wobec zmian, które często przebiegają w sposób wielotorowy i nieoczekiwany. Konsul honorowa Malty, Agnieszka Kamińska, opowiedziała o zmianach jakie towarzyszą w ostatnim czasie społeczności kobiet na Malcie oraz w Polsce. Uświadomiła, jak duży postęp dokonał się w kwestii pozycji kobiet w biznesie, ale też pokazała, ile wyzwań i trudnych zadań wymaga dalszej, konsekwentnej realizacji. Konsul zasugerowała uczestniczkom konferencji, aby dążenie do zaspokajania zawodowych aspiracji, nigdy nie przesłoniło kobiecego pierwiastka. Ostatnia z prelegentek pierwszego panelu, Delphine Girard, mówiła o biznesowych doświadczeniach, związanych z działalnością na rynku farmaceutyczno-kosmetycznym. Pani Girard starała się nakreślić jakie cechy i jakie elementy, mogą ułatwić kobietom przystosowanie się do zmiany oraz przeobrażenie jej w wymierny sukces. Rozmówczyni zaakcentowała, że zmiana z reguły dokonuje się kolektywnie, a kobieta chcąc odmienić swoje życie, nie powinna być w tej sytuacji sama. Delphine Girard powiedziała również, że kobieta spełniająca się w biznesie nie może zapominać o najbliższych – budowanie właściwego obrazu matki jest najistotniejszym elementem procesu wychowania dziecka.

W drugim panelu, nieco bardziej skoncentrowanym na biznesowych aspektach zmiany, wśród panelistek znalazły się: Sonia Draga, właścicielka wydawnictwa pod swoją marką i Magdalena Łysoń, współwłaścicielka marki Eurowafel i pomysłodawczyni kompleksu Parków rozrywki Zatorland, która swój niekonwencjonalny pomysł zrealizowała dzięki wsparciu Krakowskiego Parku Technologicznego. Wśród rozmówczyń znalazły się także Edyta Krupa z Philip Morris International, Izabela Rakuć-Kochaniak, dyrektor Fundacji PZU oraz Dagmara Bieńkowska, współzałożycielka Centrum Doradztwa Strategicznego, promująca inicjatywę Akademia 50+, której celem jest upowszechnianie w całej Polsce, modelu dotyczącego metodyki uczenia osób po 50-tym roku życia. Drugą część konferencji prowadziła Renata Lisowska, dyrektor Centrum Kultury Dworek Białoprądnicki.

Szefowa wydawnictwa, Sonia Draga mówiła o tym, jak na jej życie zawodowe wpłynęło przebranzowienie i zorientowanie ku osobistym zainteresowaniom. Dzięki podjęciu ryzyka, udało jej się odnieść ogromny sukces w dziedzinie zdominowanej przez mężczyzn i stać się jednym z bardziej liczących się oraz cenionych graczy na polskim rynku wydawniczym. Dagmara Bieńkowska przedstawiła uczestnikom konferencji program Akademii 50+. W ramach realizowanej przez Centrum Doradztwa Strategicznego Akademii 50+ upowszechniany jest model dotyczący metodyki uczenia osób po 50-tym roku życia. Celem Akademii jest przygotowanie osób dojrzałych, aktywnych zawodowo specjalistów, do podejmowania nowej bądź dodatkowej roli zawodowej – bycia trenerem albo coachem we własnej organizacji lub działając na otwartym rynku szkoleniowo-rozwojowym. Opowiedziała o tym w jaki sposób Akademia 50+ może być ważnym instrumentem w polityce zarządzania wiekiem w organizacji oraz zaprezentowała jakie wnioski płyną z dotychczasowych sukcesów projektu. Magdalena Łysoń, współtwórczyni kompleksu Parków Rozrywki w Zatorze, zmieniła nie tylko swoje życie, ale zapoczątkowała zmianę w przestrzeni lokalnej społeczności. Dzięki jej inicjatywie, z małej i prawie nieznannej miejscowości, Zator stał się popularnym miasteczkiem, celem wizyt tysięcy rodzin z Polski oraz Europy. Edyta Krupa, menadżer ds. płatności w Philip Morris International, opowiedziała o swoim blisko 20-letnim doświadczeniu w pracy dla koncernu Philip Morris. Jak się okazuje, praca w korporacji wcale nie musi być drogą przez mękę, zwłaszcza dla kobiety zajmującej wysokie, zarządcze stanowisko. Edyta Krupa nakreśliła w jaki sposób firma Philip Morris przyczynia się do poprawy jakości pracy oraz jakimi działaniami wspiera swoich pracowników. Koncern zapewnia nie tylko przyjazną atmosferę, wielotorową politykę rozwoju czy międzynarodową wymianę doświadczeń. Umożliwia dokonywanie zmian w ścieżkach własnej kariery, bez konieczności przenoszenia się do innej firmy. Zapewnia także liczne udogodnienia dla kobiet, które jednocześnie spełniają się w roli matek. Ostatnia z zaproszonych prelegentek, Izabela Rakuć-Kochaniak, dyrektor Fundacji PZU, w interesujący sposób opowiedziała o działalności organizacji założonej przed Grupę PZU. Fundacja wspiera m.in. pozarządowe projekty z dziedziny edukacji, ochrony zdrowia, opieki społecznej i kultury, kierowane przede wszystkim do dzieci i młodzieży z małych miejscowości. W swoim wystąpieniu, podkreśliła, że dziś, o sukcesie w biznesie czy ogólniej – we własnej działalności, bardzo często decyduje otrzymanie granatu bądź innej formy dofinansowania. Jednak sukces, to nie tylko dobrze przygotowany wniosek. Liczy się pomysł i wizja całego przedsięwzięcia, a także zdolność do konsekwentnej realizacji zamierzonych działań. Izabela Rakuć-Kochaniak zgodziła się z poprzedniczkami, iż dokonywanie zmian, czy to zawodowych, czy prywatnych, powinno odbywać się w zgodzie z własnym „ja”, ale zawsze przy obecności najbliższych.

REZULTATY I OCENA PROJEKTU:

Konferencja „Zmiana. Start do sukcesu!” spotkała się z wielkim zainteresowaniem, zwłaszcza wśród przedstawicielek wszystkich grup docelowych. W spotkaniu wzięło udział ponad 100 osób. Podczas konferencji miała miejsce merytoryczna dyskusja, którą uzupełniały ciekawe i uważne pytania, kierowane przez Audytorium.

Zrealizowano wszystkie zaplanowane wcześniej założenia merytoryczne. W konferencji uczestniczyły ekspertki z zakresu prowadzenia własnych biznesów, trenerki i psycholożki, jak również reprezentantki władz samorządowych, środowisk akademickich oraz instytucji kultury. Podczas spotkania nie zabrakło przedstawicielek innych krajów, m.in. Francji oraz Indii. Mimo, że konferencja skierowana była w szczególności do kobiet zainteresowanych problematyką zmiany, udział wzięło w niej wielu mężczyzn. Pośród nich znalazł się gość specjalny – Minister Pracy i Polityki Społecznej, Władysław Kosiniak-Kamysz.

Informacja o marcowym spotkaniu została opublikowana na stronach największych regionalnych mediów. Trafiła również na wiele innych portali internetowych, dzięki czemu dotarła do przedstawicieli wszystkich grup docelowych. Echo konferencji dotarło do szerokiego grona odbiorców, zwłaszcza dzięki emisji programu „Tematy dnia” (TVP Kraków). Gośćmi programu była Prezes Fundacji Instytut Studiów Strategicznych, Anna Szymańska-Klich oraz moderatorka jednego z paneli, Kierownik Katedry Filozofii UEK, prof. Janina Filek. Kluczowe kwestie poruszane podczas spotkania oraz najciekawsze wypowiedzi uczestników były na bieżąco publikowane w mediach społecznościowych – na portalach Facebook i Twitter.

Konferencja spotkała się z pozytywnym odbiorem uczestników. Promocja wydarzenia, realizowana konsekwentnie poprzez różnorodne kanały, przyczyniła się do wzrostu świadomości społecznej oraz wiedzy, dotyczącej tego kim są dziś kobiety i jak ważne są towarzyszące im zmiany.

Projekt Instytut dla Organizacji Pozarządowych i Społeczeństwa Obywatelskiego

„Frankowicze: społeczno-gospodarcze skutki polskiego boomu kredytowego” - konferencja

Organizatorzy: Fundacja Instytut Studiów Strategicznych, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Termin i miejsce: 30 września 2015 roku, Hotel Andel's

Problematyka wrześniowej konferencji koncentrowała się na społeczno-gospodarczych skutkach polskiego boomu kredytowego m.in. na aktualnej sytuacji osób, które posiadają kredyty we franku szwajcarskim oraz sytuacji banków, które udzielały kredytów we frankach. Spotkanie było też okazją do dyskusji nad proponowanymi zmianami polskiego ustawodawstwa, których nadrzędnym celem jest wsparcie kredytobiorców znajdujących się w niekorzystnej sytuacji finansowej.

Zaproszenie do udziału w dyskusji przyjęli: dr Wiesław Gumuła – dyrektor Krakowskiego Oddziału NBP i wykładowca w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, prof. Andrzej Wojtyna z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Jarosław Piekar – adwokat specjalizujący się w prawie działalności gospodarczej oraz dr Adam Czerniak – główny ekonomista Centrum Analitycznego Polityka Insight. Spotkanie poprowadzi redaktor Maciej Głogowski – szef redakcji ekonomicznej Radia TOK FM.

Konferencja cieszyła się dużym zainteresowaniem uczestników jak również mediów.

„E-senior III - szkolenia komputerowe dla osób w wieku 60+”

Termin realizacji: maj -październik 2015

Miejsce realizacji: Kraków

Partnerzy: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Projekt realizowany przy dofinansowaniu Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej z programu ASOS 2014.

Głównym celem projektu było zwiększenie liczby osób w wieku 60+ korzystających regularnie z komputera i Internetu. Projekt adresowany był do 48 mieszkańców Krakowa, polegał na przeprowadzeniu szkoleń i doradztwa z podstawowej obsługi komputera, Internetu, komunikacji elektronicznej. Szkolenia prowadzone były w pobliżu miejsca zamieszkania uczestników, doradztwo - w zależności od potrzeb - w miejscu prowadzenia szkoleń bądź w domu/mieszkanie uczestnika projektu. W projekcie wzięły udział 48 osób wszystkie w wieku ponad 60 lat. Osoby te korzystały z doradztwa indywidualnego i wszystkie deklarowały dalsze regularne korzystanie z komputera i Internetu. W ankietach ewaluacyjnych na zakończenie szkoleń uczestnicy deklarowali zadowolenie z udziału w tym projekcie oraz chęć dalszego pogłębiania wiedzy w zakresie obsługi komputera i Internetu.

Lepsze Niepołomice

Termin: 1.11.2014 – 31.12.2015

Partnerzy: Stowarzyszeniem Miłośników Ziemi Niepołomickiej, Fundacja Batorego

Celem projektu było zwiększenie partycypacji publicznej oraz integracji społecznej mieszkańców Gminy Niepołomice poprzez wprowadzenie budżetu partycypacyjnego.

W gminie Niepołomice dotychczas ani mieszkańcy ani przedstawiciele władz nie byli zainteresowani wprowadzaniem mechanizmów partycypacji obywatelskiej. Mieszkańcy gminy nie zgłaszali projektów do budżetu obywatelskiego. Zaangażowanie Fundacji Instytut Studiów Strategicznych, posiadającej odpowiednie zasoby i doświadczenie, umożliwiło przekonanie mieszkańców i władz gminy do przeprowadzenia procesu budżetu obywatelskiego.

Działania projektowe spotkały się z dużym zainteresowaniem mieszkańców gminy, złożono 136 wniosków w ramach budżetu partycypacyjnego, a w głosowaniu nad wyborem projektów wzięło udział 32% uprawnionych do głosowania. Wszystkie działania podjęte w realizacji projektu oraz wszystkie powstałe dokumenty zostały wypracowane partycypacyjnie i szeroko konsultowane społecznie.

Działania podjęte w projekcie:

1. Opracowanie regulaminu Budżetu Obywatelskiego (BO) - konsultacje społeczne regulaminu
2. Informacja i promocja BO. – 28 spotkań z mieszkańcami w dzielnicach i sołectwach, szkołach - 987 uczestników
3. Nabór i ocena projektów - złożono 136 projektów, które zostały poddane ocenie
4. Promocja projektów - 14 spotkań informacyjnych, 220 uczestników, szereg artykułów prasowych, opracowanie i wysyłka materiałów informacyjnych do każdego gospodarstwa domowego w gminie.
5. Głosowanie - 9 dni głosowania, przez internet i tradycyjnie, 6912 oddanych głosów, 58 projektów przekazanych do realizacji
6. Weryfikacja założeń regulaminu BO na następny rok - rekomendowaliśmy zmiany do regulaminu Budżetu Obywatelskiego na kolejny rok, organizacja konferencji podsumowującej projekt.
7. Utworzony został portal internetowy stanowiący niezależne forum obywatelskie - źródło informacji o budżecie obywatelskim w Gminie, działaniach NGO, potrzebach niepołomickiej społeczności.

Partner projektu, Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Niepołomickiej, prowadził lokalne działania promocyjne i zaangażował do działań projektowych wolontariuszy.

"Projekt był realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG."

Wydawnictwo

W roku 2015 nakładem ISS ukazały się dwie publikacje:

1. Sprawiedliwi i ich świat – Markowa w fotografii Józefa Ulmy, autorstwa Mateusza Szpytmy

Od pierwszego wydania albumu *Sprawiedliwi i ich świat. Markowa w fotografii Józefa Ulmy* mija już osiem lat. Ta wspólna pozycja Instytutu Pamięci Narodowej i Instytutu Studiów Strategicznych była pierwszą zwartą, naukową publikacją, w której opisano historię rodziny Józefa i Wiktorii Ulmów oraz życie i zagładę markowskich Żydów podczas okupacji niemieckiej oraz przypadki ratowania tych ostatnich przez miejscowych chłopów. Mimo wysokiego nakładu, bardzo szybko zniknęła z księgarskich półek. Powodem tego było nie tylko nagłośnienie historii rodziny Ulmów przez ogólnopolskie media, ale i piękne zdjęcia Józefa pokazujące życie międzywojennej wsi, jego rodziny oraz Żydów z którymi się przyjaźnił. Do kolejnej publikacji tych fotografii wydawców zachęciły nie tylko głosy osób domagających się jej wznowienia, ale również dotarcie do szeregu nieznanych wcześniej źródeł. Pozwoliły one poszerzyć wiedzę o Ulmach, ukrywanych Żydach, których tożsamość udało się przybliżyć, ale także o społeczności żydowskiej w Markowej, a zwłaszcza jej unicestwieniu latem i jesienią 1942 r. Wielu z zamordowanych Żydów znamy już z imienia i nazwiska, wiemy również gdzie spoczywają ich doczesne szczątki. Udało się także dotrzeć do nowych danych na temat ukrywania Żydów w Markowej. Dzięki nim wiadomo, że do końca okupacji przeżyło w niej nie siedemnastu jak pisano w poprzednim wydaniu, lecz dwudziestu jeden Żydów.

Wydaniu publikacji towarzyszyły spotkania promocyjne w Krakowie i Warszawie.

2. Euro-Atlantic Security Policy between Newport and Warsaw NATO Summits – pod redakcją Artura Gruszcza

Publikacja 'Euro-Atlantic Security Policy between Newport and Warsaw NATO Summits' stanowi podsumowanie dwóch ostatnich konferencji bezpieczeństwa, zorganizowanych przez Fundację ISS w latach 2014 – 2015: „VII Forum Bezpieczeństwa Euroatlantyckiego – Nowy kształt polityki bezpieczeństwa euroatlantyckiego po szczycie NATO w Walii” (październik 2014 r.) oraz „NATO – Rosja – XXIII międzynarodowa krakowska konferencja bezpieczeństwa” (kwiecień 2015 r.). Obie konferencje spotkały się z ogromnym zainteresowaniem polskich oraz zagranicznych ekspertów w dziedzinie bezpieczeństwa, przedstawicieli korpusu konsularnego, a także środowiska akademickiego.

W związku z licznymi pytaniami, kierowanymi zwłaszcza ze strony środowiska akademickiego, a dotyczącymi możliwości wydania materiałów pokonferencyjnych, Fundacja ISS postanowiła przygotować publikację zawierającą najbardziej interesujące stanowiska ekspertów i uczonych, biorących udział w obu konferencjach.

Drugim etapem projektu była promocja książki 'Euro-Atlantic Security Policy between Newport and Warsaw NATO Summits' w środowisku eksperckim oraz naukowym. Promocja

miała miejsce 21 grudnia 2015 r. w Hotelu Andel's przy ul. Pawiej 3 w Krakowie. Promocja książki miała formę otwartej dyskusji, do której wprowadzili uczestników i którą moderowali: prof. Artura Gruszcza oraz Prezes Fundacji ISS Anna Szymańska-Klich. Goście biorący udział w spotkaniu dyskutowali nie tylko o kwestiach akcentowanych przez autorów tekstów, ale ze szczerym zainteresowaniem odnosili się do bieżącej sytuacji geo-politycznej strefy Euro-Atlantyckiej, bezpieczeństwa państw członkowskich Unii Europejskiej i NATO, kolektywnego potencjału obronnego, strategicznych działań podejmowanych w tym zakresie oraz wyzwań pojawiających się na kilka miesięcy przed szczytem NATO w Warszawie.